

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Petra Příhody v právní věci žalobce **N. T. D.,** právně zastoupeného JUDr. Petrem Práglem, se sídlem Dlouhá 5, Ústí nad Labem, proti žalovanému **Krajskému úřadu Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 3. 3. 2003, č. j. 115/DS/03/22812, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 3. 2004, sp. zn. 41 Cad 125/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Krajskému úřadu Ústeckého kraje **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Tímto rozsudkem krajský soud zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje (dále jen „žalovaný“) ze dne 3. 3. 2003, č. j. 115/DS/03/22812, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Okresního úřadu v Chomutově ze dne 22. 11. 2002, č. j. 1109-11202/02/S, jímž byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání přestupku podle ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) bod 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a podle ustanovení § 30 odst. 2 téhož zákona mu byla uložena pokuta ve výši 13 500 Kč a také zákaz řízení motorových vozidel na dobu 20 měsíců.

Stěžovatel ve včas podané kasační stížnosti uplatňuje zákonné důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky a nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nesrozumitelnost.

Stěžovatel uvádí, že napadené rozhodnutí žalovaného je věcně nesprávné, neboť se přestupku, za nějž byl sankcionován, sice dopustil, nikoli však opakovaně, ale poprvé, a za této situace je uložení pokuty i zákazu řízení při horní hranici sazby nutno shledat nepřiměřeným a vykračujícím z obecných limitů pro ukládání sankcí za tento přestupek. Fakt, že se přestupku nedopustil opakovaně, dokazuje stěžovatel tím, že se u něj nejedná o recidivu, již označuje jako speciální, ale pouze obecnou, neboť se sice před deseti lety a poté znovu v roce 1998 dopustil přestupku, nikoli však toho, jenž je vymezen ustanovením § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích, za nějž je postihován nyní.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušit.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že ani stěžovatel nezpochybňuje, že se daného přestupku dopustil, a teprve po vyměření trestu se začal bránit účelovými prostředky obrany, mezi něž je nutno počítat i nyní posuzovanou kasační stížnost. Žalovaný se domnívá, že ve věci bylo namístě uložit sankci v horní hranici sazby, neboť se ze strany stěžovatele jednalo o chování velké společenské nebezpečnosti. Tuto nebezpečnost chování, tedy odmítnutí podrobit se lékařské zkoušce, jež by vyvrátila podezření na přítomnost alkoholu v krvi během řízení motorového vozidla, odrazil podle žalovaného i zákonodárce, když toto jednání podřadil pod skutkovou podstatu přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Dle žalovaného je stěžovatelovo jednání právem postaveno naroveň samotnému řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, ba je ještě závažnější, neboť je zde postihován řidič, řídící s největší pravděpodobností pod vlivem alkoholu a zároveň se snažící bez závažných příčin tuto skutečnost zakrýt tím, že se odmítá předmětné zkoušce podrobit.

Žalovaný se proto domnívá, že správní úřady zcela řádně zhodnotily stěžovatelovo protiprávní jednání, a proto navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

V replice k vyjádření žalovaného stěžovatel opakuje, že přestupku podle ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích se dopustil poprvé. Nesouhlasí proto s výší uložené sankce a připomíná, že při stanovení této výše nedostačuje sám fakt, že byla uložena v rozpětí připuštěném zákonem, a také oprávněnost uložení sankce v horní hranici tohoto rozpětí měla být krajským soudem řádně přezkoumána.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že dne 12. 9. 2002 byl v 00.15 hodin podle úředního záznamu zastaven Policií ČR osobní automobil řízený stěžovatelem, u nějž byl při orientační dechové zkoušce soupravou Altest zjištěn alkohol v krvi, přičemž alkohol byl v dechu i cítit. Následně stěžovatel odmítl lékařský odběr krve a poté i odběr moči. V protokolu o podání vysvětlení z téhož dne stěžovatel uvedl, že alkohol nepožil a odběru krve se odmítl podrobit proto, že má nízký tlak.

Na den 20. 11. 2002 byl stěžovatel předvolán Okresním úřadem Chomutov, referátem dopravy a silničního hospodářství k ústnímu jednání o přestupku na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a na úseku ochrany před alkoholismem a jinými

toxikomaniemi. K tomuto ústnímu jednání se stěžovatel nedostavil, a proto bylo rozhodnuto v jeho nepřítomnosti shora označeným rozhodnutím Okresního úřadu Chomutov, který na základě shromážděných podkladů zjistil, že stěžovatel svým jednáním porušil ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, a v důsledku toho se dopustil přestupku podle § 30 odst. 1 písm. i) bod 2 zákona o přestupcích a byla mu podle § 30 odst. 2 tohoto zákona vyměřena pokuta ve výši 13 500 Kč a zákaz řízení všech motorových vozidel v délce trvání 20 měsíců od právní moci rozhodnutí a podle § 79 zákona o přestupcích také povinnost nahradit náklady řízení ve výši 500 Kč. Výši sankce stanovil správní orgán prvého stupně s přihlédnutím k tomu, že stěžovatel závažným způsobem porušil pravidla provozu na pozemních komunikacích a protože stěžovatel měl již dva záznamy o řízení pod vlivem alkoholu, bylo prvostupňovému orgánu zřejmé, že nemá dostatek kázně potřebné pro provoz na pozemních komunikacích.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, v němž namítl, že před jízdou alkohol nepožil a že se nepodrobil zkoušce krve proto, že měl strach z hrozby infekce, neboť prodělal žloutenku. Souhlasil proto s odběrem pouze pod podmínkou, že mu bude o tomto odběru vydáno potvrzení od lékaře, který to odmítl, a proto odběr proveden nebyl. Totéž uvedl stěžovatel i při následném ústním projednání svého přestupku dne 3. 3. 2003.

O tomto odvolání rozhodl žalovaný výše označeným rozhodnutím ze dne 3. 3. 2003, kde rozhodnutí orgánu I. stupně potvrdil s odůvodněním, že bylo dostatečně zjištěno, že se stěžovatel předmětného přestupku dopustil. Nebylo přitom rozhodné, zda ve skutečnosti alkohol požil či nikoliv, neboť nebyl postihován za to, že by řídil pod vlivem alkoholu, ale za zmaření úředního zjišťování toho, zda tomu tak opravdu bylo. Při stanovení výše sankce přitom bylo přihlédnuto k tomu, že se stěžovatel dopustil přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi opakovaně.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. V této žalobě uvedl, že žalovaný převzal implicitně argumenty orgánu I. stupně, aniž by k nim zaujal jakékoli stanovisko a ve svých úvahách se pouze omezil na obecný odkaz, že finanční postih je plně v souladu se zákonem, což nikterak blíže nerozvedl, nevypořádal se s protiargumenty stěžovatele a nevyložil, proč se rozhodl uložit sankci v horní hranici sazby. Celkově tedy stěžovatel napadl rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost a také proto, že nebylo vůbec možné použít odkaz na záznamy o předchozích přestupcích stěžovatele spočívajících v řízení pod vlivem alkoholu, neboť přestupku podle § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích se stěžovatel dopustil poprvé. V doplnění žaloby pak uvedl, že rozhodně není pravdou, že by odmítl odběr krve a moči. Odběr moči mu vůbec nebyl nabídnut a odběr krve odmítl z obavy z recidivy žloutenky, když mu lékař odmítl o tomto odběru vydat potvrzení. V replice k vyjádření žalovaného konstatoval, že podle § 12 odst. 1 zákona o přestupcích lze přihlížet pouze k tomu, zda byl pachatel přestupku postižen pro „týž skutek“, čímž se žalovaný dle názoru stěžovatele také neřídil.

Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. Krajský soud v tomto rozsudku uvedl, že se stěžovatel dopustil předmětného jednání v minulosti již dvakrát, jakkoliv byl v té době postihován podle jiné, tehdy platné právní úpravy. Toto jednání stěžovatele tak shledal i krajský soud zvlášť závažným, společensky nebezpečným a nepřijatelným, a proto akceptoval uložení sankce v horní hranici zákonné sazby.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel především namítá, že napadený rozsudek vykazuje znaky nepřezkoumatelnosti, nicméně nijak blíže nespecifikuje, v čem by tato nepřezkoumatelnost ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. měla spočívat, přičemž zároveň zdůrazňuje, že kasační stížnost podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Vzhledem k tomu, že tuto námitku je nutno podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., přezkoumal Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu právě z hlediska naplnění tohoto kasačního důvodu.

Stěžovatel nepopírá, že se dopustil přestupku podle ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích. V kasační stížnosti tak v podstatě toliko polemizuje se závěrem správních orgánů, že je v daném přestupkovém jednání recidivistou a napadá z toho plynoucí úsudek, že mu měla být uložena sankce v horní hranici příslušné zákonné sazby. Nejvyšší správní soud se proto v projednávané věci zabýval tím, zda ve správním řízení bylo postupováno v souladu se zákonem (resp. zda krajský soud tuto otázku správně přezkoumal), když byla uložena pokuta při horní hranici sazby.

Aplikované ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) bod 2 zákona o přestupcích dopadá na případy, kdy se osoba odmítne při výkonu činnosti, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví lidí anebo poškodit majetek (tedy například při řízení motorového vozidla), podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněna alkoholem v případě, že dechová zkouška na tuto látku byla pozitivní. Za toto jednání je podle odst. 2 téhož ustanovení možno uložit pokutu do 15 000 Kč a zákaz činnosti do dvou let. Sankci uloženou stěžovateli je proto skutečně nutno pokládat za sankci uloženou v horní hranici této sazby.

Žalovaný v rozhodnutí uvedl, že při stanovení výše sankce bylo správním orgánem I. stupně přihlédnuto k tomu, že se stěžovatel přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi dopustil opakovaně. Stěžovatel naopak namítá, že jej nelze považovat za „recidivistu“, respektive že se v jeho případě nejedná o „speciální recidivu“, ale o „recidivu obecnou“. Vzhledem k tomu, že zákon o přestupcích nezná pojem „recidiva“ v jakékoliv podobě, bylo nejprve třeba zjistit, zda a jakým způsobem mohl správní orgán I. stupně - jednal-li v souladu s článkem 2 odst. 3 Ústavy v mezích a způsoby, které stanoví zákon – přihlédnout k faktu, že se stěžovatel již dvakrát dopustil toho, že řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu a byl za to potrestán.

Při ukládání sankcí za přestupky se správní orgán má řídit ustanovením § 12 odst. 1 zákona o přestupcích, podle nějž se při určení druhu sankce a její výměry přihlédne *„k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení.“* Z těch aspektů, které postihující orgán může na základě citovaného taxativního výčtu brát při určování výše postihu v úvahu, lze předchozí spáchání obdobného přestupku podřadit *„přihlédnutí k osobě pachatele“*, jakkoliv z názoru obsaženého v replice stěžovatele na vyjádření žalovaného k žalobě je patrné, že stěžovatel se domnívá, že k jeho předchozím problémům s alkoholem bylo přihlíženo z titulu obsaženého ve spojení „*zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení“*. Tato úvaha je však dána nepochopením vymezení této později uvedené okolnosti, jež nemá sloužit jako okolnost přitěžující, nýbrž jako okolnost

zmírňující sankci v přestupkovém řízení tím, že trestající orgán přihlédne k tomu, že pachatel přestupku byl již dříve postižen za týž skutek (nikoli za předchozí spáchání skutku téže skutkové podstaty) jinou formou, formou disciplinárního řízení a byl tedy již zčásti nebo zcela potrestán jiným způsobem (viz např. Z. Červený, V. Šlauf: Přestupkové právo, 10. vyd., Linde, 2003, str. 32 - 33). Přihlížení k předchozím přestupkům stěžovatele bylo tedy ve smyslu předmětného ustanovení nesporně a jedině přihlížením *„k jeho osobě“*. Z takto obecného vymezení tohoto úvahového momentu plyne, že správní orgán přihlédne k osobě pachatele jako celku, nemusí se proto omezovat toliko na zjišťování toho, zda se pachatel v minulosti dopustil zcela identického přestupku, ale může vzít v úvahu i okolnost, zda se pachatel dopustil přestupků pouze obdobných. Stěžovatelova dichotomie uváděná v kasační stížnosti, rozlišující mezi „speciální recidivou“ a „obecnou recidivou“, tak není pohledem přestupkového řízení nijak opřena o text zákona a ani Nejvyšší správní soud k ní nemůže nijak přihlížet.

Domnívá-li se stěžovatel, že při stanovení výše sankce lze přihlížet pouze k tomu, zda byl již dříve postihován za zcela identický přestupek, je taková úvaha nesprávná i srovnáním s požadavky, jež na recidivu klade trestní řízení. Ani v tomto řízení totiž není recidiva jako přitěžující okolnost omezena pouze na spáchání zcela identického trestného činu, nýbrž jako přitěžující okolnost slouží v souladu s ustanovením § 41 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, předchozí spáchání širší taxativně vymezené množiny zvlášť závažných úmyslných trestných činů. Pokud tedy v případě trestního řízení přihlíží trestní soud ke spáchání nejen identického, ale i jiného šířeji taxativně vymezeného trestného činu, domnívá se Nejvyšší správní soud, že nelze na přestupkové řízení v tomto směru klást vyšší procesní nároky než na řízení trestní a omezovat úvahu správního orgánu pouze na přihlédnutí k předchozímu spáchání totožného přestupku. Lze proto mít za to, že úsudek správního orgánu o tom, zda a v jaké míře má být dříve spáchaný přestupek či přestupky promítnut coby přitěžující okolnost do výše a tíživosti sankce ukládané za přestupek nyní postihovaný, není omezen na pouhou shodnost těchto přestupků, ale je dán úvahou správního orgánu o intenzitě jejich vzájemné souvislosti a o tom, nakolik se předchozí spáchaný přestupek promítl do „osobnosti pachatele“ ve smyslu § 12 odst. 1 zákona o přestupcích. Z toho samozřejmě nelze na druhé straně vyvodit, že by správní orgán mohl chápat jako přitěžující okolnost jakýkoli jiný přestupek či dokonce jakékoli jiné jednání pachatele, bez ohledu na vztah tohoto jednání k přestupku nyní postihovanému, jakkoli by pouhý jazykový výklad této části § 12 odst. 1 zákona o přestupcích otvíral k takovému závěru cestu; takový přístup by mohl být až libovůlí správního orgánu, k níž se Nejvyšší správní soud dostatečně vyjádřil již ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004 (nepublikováno), kde k omezení volnosti úvah správního orgánu v mezích správního uvážení uvedl: *„Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“*

V případě nyní posuzovaném je ovšem nesporné, že mezi přestupkem, za nějž byl stěžovatel postihnut v nyní zkoumaném případu, a přestupky, za něž byl postihován v letech 1992 a 1998, mají těsnou souvislost a že jejich spáchání vypovídá dostatečně o tom, že stěžovatelův vztah k řízení motorových vozidel pod vlivem alkoholu je nanejvýš problematický a že tyto problémy nejsou ojedinělé. Není přitom – vzhledem k tomu, že se nejedná o postih za zcela identickou skutkovou podstatu – vůbec rozhodné, že současná úprava přestupku podle § 30 odst. 1 písm. i) bod 2 zákona o přestupcích byla zakotvena až novelou tohoto zákona pod č. 62/2002 Sb. účinnou od 1. 4. 2002, takže za předchozí přestupky v dopravě, jsoucí navíc mírně odlišných skutkových podstat, byl stěžovatel postihován podle jiné zákonné úpravy.

Soud rovněž akceptuje právní názor žalovaného v tom směru, že jednání podle § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích je ještě závažnější a společensky nebezpečnější než jednání podle písm. h) téhož ustanovení dopadající i na řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu. Tato skutečnost byla ostatně zákonodárcem reflektována i ve vyšší sazbě postihu za jednání podle zmíněného písm. i). Nad tento rámec soud dodává, že přestupek podle písm. i) citovaného ustanovení je z hlediska výše sankce postaven naroveň přestupku podle písm. ch), podle něhož se přestupku dopustí ten, kdo ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písm. g). Je tak zřejmé, že zákonodárce vycházel z důvodného předpokladu, že u osob, které se odmítají podrobit lékařskému vyšetření podle ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích je s největší pravděpodobností splněna skutková podstata podle písmene h) nebo ch) citovaného zákona a zároveň se tyto osoby dopouštějí procesně závadného jednání, když svým neodůvodněným odmítnutím podrobit se příslušnému vyšetření zabraňují správnímu orgánu, aby spáchání přestupku podle písmene h) nebo ch) postavil důkazně na jisto.

Lze tedy uzavřít, že potrestání stěžovatele v horní hranici sazby stanovené u daného přestupku bylo plně zdůvodněno tím, že jej jeho osobnost (a pravděpodobně i pohnutky k odepření podrobit se lékařskému vyšetření) kvalifikuje na řidiče, majícího závažné problémy s „alkoholem za volantem“, ať už se tyto problémy projevují prokázaným řízením pod vlivem alkoholu v předchozích letech, nebo odpíráním spolupráce při zjišťování, zda se stěžovatel tohoto přestupku nedopustil znovu.

Nejvyšší správní soud proto v projednávaném případě neshledal, že by byla předmětná ustanovení zákona o přestupcích aplikována způsobem, který by bylo možno označit za nesprávné posouzení právní otázky soudem, jež stěžovatel namítá v kasační stížnosti.

Ze všech shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Krajskému úřadu Ústeckého kraje náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Krajskému úřadu Ústeckého kraje nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. 8. 2004

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu